

Ecologisch werkprotocol heikikker, kleine modderkruiper, platte schijfhoren en algemene vogels

In het kader van de Flora- en faunawet

Plangebied: IJsselbos-west, IJsselstein

Opsteller: K. van Veen

Ecologisch werkprotocol heikikker, kleine modderkruiper, platte schijfhoren en algemene vogels In het kader van de Flora- en faunawet

Ondertitel	Plangebied IJsselbos-west, IJsselstein
Opsteller(s)	K. van Veen
Datum	12 september 2014
Versienummer	02
Rapportkenmerk	ER20140627v02
Aantal pagina's	49
Opdrachtgever	Dienst Landelijk Gebied i.o.v. Provincie Utrecht
Contactpersoon	F. van Belle
Collegiale toets	S. Terlouw
Wijze van citeren	Veen, K., van, 2014. Ecologisch werkprotocol heikikker, kleine modderkruiper, platte schijfhoren en algemene broedvogels. In het kader van de Flora- en faunawet. Plangebied IJsselbos-west, IJsselstein. Rapportkenmerk ER20140627v02. Ecoresult, Dordrecht

Ecoresult
Schipbeekstraat 148
3313 AS Dordrecht
078 75 184 12
info@ecoresult.nl
www.ecoresult.nl

© copyright Ecoresult 2014

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteursrechthebbende.

Ecoresult kan door opdrachtgever niet aansprakelijk worden gesteld voor schade die voortvloeit uit gebruik van data of gegevens of door toepassing van aanbevelingen en conclusies, die zijn opgenomen in deze rapportage.

INHOUDSOPGAVE

1 Inleiding.....	5
1.1 Aanleiding	5
1.2 Doel.....	5
1.3 Leeswijzer	5
2 Betrokken ecologisch deskundige	7
2.1 Contactgegevens ecologisch deskundige.....	7
3 Werkwijze	9
4 Omschrijving plangebied	11
5 Onderzoeksresultaten.....	13
5.1 Onderzoek AFO advisering en onderzoek 2010.....	13
5.2 Veldonderzoek Ecoresult 6 juni 2014.....	13
5.3 Samenvatting onderzoeksresultaten.....	16
6 Activiteiten.....	19
6.1 Voorgenomen werkzaamheden	19
6.2 Nieuwe situatie	19
6.3 Wettelijk belang	19
7 Effectbeoordeling en toetsing	21
7.1 Kleine modderkruiper.....	21
7.2 Heikikker.....	22
7.3 Platte schijfhoren.....	24
7.4 Algemene vogels.....	26
7.5 Samenvatting effectbeoordeling en toetsing.....	26
8 Maatregelen.....	29
8.1 Maatregelen voorafgaand aan de werkzaamheden.....	29
8.2 Maatregelen tijdens de werkzaamheden.....	30
8.3 Aanvullend advies maatregelen na de werkzaamheden.....	32
9 Parafenblad.....	33
9.1 Controle	33
9.2 Parafenblad.....	33
10 Conclusies.....	35
11 Geraadpleegde bronnen	37
11.1 Literatuur.....	37
11.2 Internet.....	37
Bijlage 1 Toelichting Flora- en faunawet.....	39
Bijlage 2 Foto impressie plangebied.....	45
Bijlage 3 Waarnemingen veldonderzoek Ecoresult 6 juni 2014.....	49

1 Inleiding

In opdracht van Dienst Landelijk Gebied (optredend namens Provincie Utrecht) heeft Ecoresult een ecologisch werkprotocol opgesteld voor het plangebied genaamd IJsselbos-west, IJsselstein. Dit werkprotocol is opgesteld voor heikikker, kleine modderkruiper, platte schijfhoren en algemene vogels. Dit ecologisch werkprotocol moet op de locatie aanwezig zijn en onder alle betrokken partijen bekend zijn. Werkzaamheden moeten aantoonbaar conform dit protocol worden uitgevoerd.

1.1 *Aanleiding*

Aanleiding voor het opstellen van een ecologisch werkprotocol is de uitbreiding van het reeds bestaande IJsselbos in westelijke richting. Hierbij zal het plangebied heringericht worden. Deze activiteiten kunnen schadelijke effecten hebben op in het plangebied aanwezige kleine modderkruiper, platte schijfhoren, heikikker en algemene broedvogels. Dit is de conclusie van de in het kader van voorliggend protocol uitgevoerde veldonderzoek in combinatie met aanvullend bronnenonderzoek. De Flora- en faunawet kan hierdoor worden overtreden. Om schadelijke effecten te voorkomen of tot een minimum te beperken is dit ecologisch werkprotocol opgesteld.

1.2 *Doel*

Het doel van dit ecologisch werkprotocol is het benoemen van maatregelen die schadelijke effecten op kleine modderkruiper, platte schijfhoren, heikikker en algemene broedvogels in het kader van de Flora- en faunawet (zie bijlage 1) voorkomen of tot een minimum beperken. De maatregelen zijn benoemd voor:

- Het waarborgen van de functionaliteit.
- Het waarborgen van de gunstige staat van instandhouding.
- Invulling te geven aan de zorgplicht.

1.3 *Leeswijzer*

In deze rapportage worden achtereenvolgens de betrokken ecologisch deskundige, de werkwijze, het plangebied, de onderzoeksresultaten, de activiteiten, de effectbeoordeling, de maatregelen en

parafenblad uitgewerkt en afgesloten met de conclusies en aanbevelingen.

2 Betrokken ecologisch deskundige

Bij de activiteiten is Ecoresult betrokken als ecologisch deskundige. Ecoresult biedt ecologisch advies en voert ecologisch onderzoek uit. Sinds 2007 heeft Ecoresult als ecologisch adviesbureau een kring van opdrachtgevers opgebouwd onder overheden, bedrijven en particulieren. Ecoresult begeleidt projecten op het gebied van de Flora- en faunawet, Natuurbeschermingswet, (beschermde) planten en dieren en habitats. Ecoresult biedt ecologisch advies voor onder meer natuurwet- en regelgeving. Wij adviseren onder andere bij een ruimtelijke ingreep. Ecoresult voert ecologisch onderzoek uit voor onder andere inrichting, beheer en ruimtelijke ingrepen. Het flora- en faunaonderzoek is te gebruiken voor bijvoorbeeld de Flora- en faunawet, nieuwbouw en natuurbeheer.

2.1 *Contactgegevens ecologisch deskundige*

Contactpersonen vanuit Ecoresult voor dit project zijn:

Dhr. S. (Sander) Terlouw
06 48 75 86 78
sanderterlouw@ecoresult.nl

Dhr. K. (Koen) van Veen
06 24 97 42 54
koenvanveen@ecoresult.nl

Overige gegevens:

Ecoresult
078 75 184 12
info@ecoresult.nl
www.ecoresult.nl

3 Werkwijze

In het voorliggende ecologisch werkprotocol worden maatregelen beschreven die de mogelijke schadelijke, door de werkzaamheden optredende, effecten op kleine modderkruiper, platte schijffhoren en heikikker teniet te doen.

Uitgangspunt van het ecologisch werkprotocol is door Ecoresult uitgevoerd:

- Het onderzoek (hoofdstuk 5) bestaat uit (1) een eenmalig veldonderzoek om de potenties en aanwezigheid van (beschermde) flora en fauna in het plangebied te onderzoeken en (2) bronnenonderzoek. Op 6 juni 2014 is door L. Boon en B. Verhoeven (ecologen bij Ecoresult) een verkennend veldonderzoek uitgevoerd (hoofdstuk 5). Aandacht is uitgegaan naar de aanwezige landschapselementen en habitats in en grenzend aan het plangebied om de resultaten van het bronnenonderzoek aan te scherpen. Aangezien de voorgenomen activiteiten in de categorie ruimtelijke ingrepen valt (zoals bedoeld in het kader van de Flora- en faunawet), zijn de soorten uit tabel II, III en vogels van de Flora- en faunawet onderzocht. Op basis van het bronnenonderzoek en de aanwezige habitats was een goede inschatting van de potenties te maken. Indien soorten zijn aangetroffen of worden verwacht is aangegeven in welke tabel van de Flora- en faunawet de soort is opgenomen. Van een aantal soortgroepen is vanwege het ontbreken van geschikt habitat het voorkomen op voorhand uit te sluiten. Dit zijn zoogdieren- vleermuizen, zoogdieren- grondgebonden, vaatplanten, reptielen, dagvlinders, libellen, kevers en kreeftachtigen. De waarnemingen van dit veldbezoek zijn weergegeven in bijlage 5.
- De effectbeoordeling en toetsing aan de Flora- en faunawet (hoofdstuk 7) is gedaan op basis van het stappenplan voor diersoorten op bijlage IV Habitatrichtlijn (t.b.v. Artikel 11)¹. Dit stappenplan hoort bij de beoordeling van een Verzoek ontheffing Flora- en faunawet. Dit is uitgedeeld tijdens de bijeenkomst voor ecologisch adviseurs op 16 en 17 september 2013.
- De maatregelen (hoofdstuk 8) zijn cf. de beschikbare relevante soortenstandaards². Voor een aantal diersoorten is een soortenstandaard beschikbaar. Deze standaard bevat informatie over de beschermde soort en zijn leefomgeving, regels en hun toepassing, onderzoek en mogelijke maatregelen. De informatie is per soort gespecificeerd naar veel voorkomende activiteiten

¹ <http://www.hetInvloket.nl/xmlpages/page/Invloket/actueel/document/fileitem/2204189>

² <https://www.drloket.nl/onderwerpen/vergunning-en-ontheffing/dossiers/dossier/flora-en-faunawet-ruimtelijke-ingrepen/soortenstandaards>

zoals baggeren, schonen, dempen of rooien van bomen.

4 Omschrijving plangebied

Het plangebied (zie voor een foto-impressie bijlage 2) genaamd IJsselbos-west, is gelegen ten noorden van de stad IJsselstein. Het plangebied bestaat voornamelijk uit intensief beheerde graslanden afgescheiden door perceelsloten. Tegen het huidige IJsselbos liggen enkele extensief beheerde percelen met ruigte. Het plangebied betreft het werkgebied voor de uitbreiding van het bestaande IJsselbos. De begrenzing van het plangebied is weergegeven op afbeelding 1.

Afbeelding 1: Plangebied IJsselbos-west

5 Onderzoeksresultaten

5.1 *Onderzoek AFO advisering en onderzoek 2010*

In 2010 heeft AFO advisering en onderzoek veldinventarisaties uitgevoerd naar de beschermde natuurwaarden binnen, en buiten het plangebied. De volgende beschermde soorten zijn aangetroffen of worden verwacht:

- heikikker (individueen en eiklomp);
- platte schijfhoren (individueen);
- kleine modderkruiper (individueen buiten het plangebied, binnen plangebied verwacht);
- bittervoorn (individueen buiten het plangebied);
- rugstreeppad (individueen buiten plangebied);
- zwanenbloem (groeiplaats binnen plangebied);
- bosspitsmuis spec. (individueen).

5.2 *Veldonderzoek Ecoresult 6 juni 2014*

5.2.1 Zoogdieren- Grondgebonden

Het plangebied is geschikt voor beschermde grondgebonden zoogdieren. Potentieel geschikte voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van tabel 1 soorten uit de flora- en faunawet zijn aangetroffen. Op 6 juni 2014 zijn individuen van haas in het gebied waargenomen.

5.2.2 Vaatplanten

Het plangebied is geschikt voor beschermde vaatplanten. Potentieel geschikte groeiplaatsen van zwanenbloem (tabel 1 flora- en faunawet) zijn aangetroffen.

5.2.3 Amfibieën

Het plangebied is geschikt voor beschermde amfibieën. Potentieel geschikte voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van heikikker (tabel 3 flora- en faunawet) zijn aangetroffen. Op 6 juni 2014 zijn

tijdens een veldbezoek op meerdere locaties binnen het plangebied individuen van de heikikker en bastaardkikker (tabel 1 flora- en faunawet) aangetroffen. In afbeelding 2 is de verspreiding van de heikikker in het plangebied aangegeven. Met gele lijnen zijn indicatief de sloten aangegeven waar de heikikker wordt verwacht tijdens het voortplantingseizoen. De percelen binnen de blauwe vlakken zijn geschikt als overwinteringshabitat binnen het plangebied. De rode cirkels geven aan waar daadwerkelijk heikikkers zijn aangetroffen tijdens het veldbezoek van 6 juni 2014.

Afbeelding 2: Verspreiding heikikker

5.2.4 Vissen

Het plangebied is geschikt voor beschermde vissen. Potentieel geschikte voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van kleine modderkruiper (tabel 2 flora- en faunawet) zijn aangetroffen. Op 6 juni 2014 is tijdens een veldbezoek binnen het plangebied kleine modderkruiper aangetroffen. De watergang in het plangebied waarin de kleine modderkruiper aanwezig is, voldoet om als jaarrond verblijfplaats te fungeren (voortplantingshabitat, zomerhabitat, overwinteringslocatie en migratieroute). Alle watergangen in het plangebied zijn matig geschikt als habitat voor kleine modderkruiper. In afbeelding 3 is de verspreiding van de kleine modderkruiper in het plangebied aangegeven. Met gele lijnen is indicatief aangegeven waar de kleine modderkruiper wordt verwacht. De rode cirkel geeft aan waar daadwerkelijk kleine modderkruipers zijn aangetroffen tijdens het veldbezoek van 6 juni 2014.

Afbeelding 3: Verspreiding kleine modderkruiper

5.2.5 Weekdieren

Het plangebied is geschikt voor beschermde weekdieren. Geschikte voortplantings- en vaste rust- en verblijfplaatsen van platte schijfhoren (tabel 3 flora- en faunawet) zijn in het plangebied aangetroffen. Op 6 juni 2014 is tijdens een veldbezoek op meerdere locaties binnen het plangebied platte schijfhoren aangetroffen. De watergang in het plangebied waarin de platte schijfhoren aanwezig is, voldoet om als jaarrond verblijfplaats te fungeren (voortplantingshabitat, zomerhabitat, overwinteringslocatie). In afbeelding 4 is de verspreiding van de platte schijfhoren in het plangebied aangegeven. Met gele lijnen is indicatief aangegeven waar de platte schijfhoren wordt verwacht. De rode cirkels geven aan waar daadwerkelijk platte schijfhorens zijn aangetroffen tijdens het veldbezoek van 6 juni 2014.

Afbeelding 4: Verspreiding platte schijfhoren

5.2.6 Vogels

Het plangebied is voor vogelsoorten waarvan de nesten alleen beschermd zijn zodra in gebruik potentieel geschikt als voortplantingsplaatsen en functioneel leefgebied. Er is voor deze soorten habitat in en grenzend aan het plangebied aanwezig om zich succesvol te kunnen voortplanten. Dit betreffen onder andere tureluur, koekoek, krakeend, grasmus en ringmus.

5.3 Samenvatting onderzoeksresultaten

De samenvatting van het bronnen- en verkennend veldonderzoek is te vinden in tabel 1. In de kolom bronnenonderzoek (tot een afstand van 10 km.) en veldonderzoek is door middel van ja/nee aangegeven of de soort door betreffend onderzoek binnen het plangebied is te verwachten.

<i>Soortgroep</i>	<i>Bronnenonderzoek</i>	<i>Geschikt</i>	<i>Soort</i>	<i>Functie</i>
Vaatplanten	Ja	Nee	N.v.t.	Enkel Tabel 1-soorten
Zoogdieren – vleermuizen	Ja	Nee	N.v.t.	N.v.t.
Zoogdieren – grondgebonden	Ja	Nee	N.v.t.	Enkel Tabel 1-soorten
Reptielen	Nee	Nee	N.v.t.	N.v.t.
Amfibieën	Ja	Ja	Heikikker	Tabel 3 soort. Voortplantingsplaatsen, vaste rust- en verblijfplaatsen en/of functioneel leefgebied
Dagvlinders	Nee	Nee	N.v.t.	N.v.t.
Libellen	Nee	Nee	N.v.t.	N.v.t.
Vissen	Ja	Ja	Kleine modderkruiper	Tabel 2 soort. Voortplantingsplaatsen, vaste rust- en verblijfplaatsen en/of functioneel leefgebied
Kreeftachtigen	Nee	Nee	N.v.t.	N.v.t.
Weekdieren	Ja	Ja	Platte schijfhoren	Tabel 3 soort. Voortplantingsplaatsen, vaste rust- en verblijfplaatsen en/of functioneel leefgebied
Vogels	Ja	Ja	Algemene broedvogels	Voortplantingsplaatsen, vaste rust- en verblijfplaatsen en/of functioneel leefgebied

Tabel 1: Samenvatting onderzoeksresultaten.

6 Activiteiten

6.1 *Voorgenomen werkzaamheden*

In het plangebied wordt het bestaande IJsselbos uitgebreid. Voorgenomen werkzaamheden zijn op hoofdlijn:

- Het aanleggen van een grenssloot;
- Het verwijderen van enkele dammen uit de watergangen;
- Het aanleggen van enkele nieuwe dammen in de watergangen met duikers met een diameter van 50 centimeter;
- Aanleg van 14,6 ha. bos (o.a. nat bos, vochtig bos en plukboomgaard);
- Aanleg van wandelpaden;
- Aanleg van 6 meter brede grazige schouwpaden langs de oevers van de bestaande watergangen;
- Aanleg parkeerplaats.

6.2 *Nieuwe situatie*

De nieuwe situatie bestaat uit een bos bestaande uit verschillende typen aanplant. In het IJsselbos-west zal in totaal 14,6 ha. bos worden aangeplant. Daarnaast zal een speelweide worden aangelegd alsmede een gedeelte met rietmoeras. Het huidige slotenpatroon zal in het nieuwe ontwerp behouden blijven. In afbeelding 2 is het ontwerp voor het IJsselbos-west weergegeven.

6.3 *Wettelijk belang*

De activiteiten kunnen vallen onder de wettelijk belangen:

- Bescherming van flora en fauna (belang b).
- Ruimtelijke inrichting of ontwikkeling (belang j).

Afbeelding 5: Ontwerp nieuwe situatie plangebied.

7 Effectbeoordeling en toetsing

De effectbeoordeling en toetsing aan de Flora- en faunawet (hoofdstuk 7) is gedaan op basis van het stappenplan voor diersoorten op bijlage IV Habitatrichtlijn (t.b.v. Artikel 11). Zie ook hoofdstuk 3.

7.1 Kleine modderkruiper

- Zijn er binnen het plangebied voortplantings- of vaste rust – of verblijfplaatsen van de dieren in het plangebied?*

Ja, in het plangebied zijn voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaatsen van kleine modderkruiper aanwezig. Daarnaast zijn alle watergangen binnen het plangebied matig geschikt als habitat voor de kleine modderkruiper. Op 6 juni 2014 zijn tijdens een veldbezoek kleine modderkruipers aangetroffen (paragraaf 5.2.4). In de “Soortenstandaard kleine modderkruiper” van Dienst regelingen staat vermeld dat gesteld mag worden dat de watergang waarin de kleine modderkruiper is aangetroffen voldoet aan alle benodigde functies (voortplantingshabitat, overwinteringslocatie, migratieroute enz.). Migratie van kleine modderkruipers tussen voortplantings- en overwinteringshabitat vindt slechts op kleine afstand plaats.

- Zijn er binnen het plangebied locaties met andere ecologische functies (bijv. foerageergebieden), die essentieel zijn voor de functionaliteit van voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de dieren (binnen en buiten het plangebied)?*

Ja. Zie vorige vraag.

- Voorkomt de aanvrager door het nemen van maatregelen overtreding van artikel 11 Flora- en faunawet? Met andere woorden worden voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de soorten ontzien.*

Nee. Door het plaatsen van een dam met duiker kunnen voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen worden verstoord. Door het nemen van specifieke maatregelen worden deze effecten wel tot een minimum beperkt (hoofdstuk 8).

- Blijft de functionaliteit van de voortplantings- of vaste rust- en verblijfplaatsen gegarandeerd?*

Het beschadigen en vernielen wordt voorkomen door maatregelen of er zijn voldoende alternatieven.

Ja. De functionaliteiten van de voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen blijft gegarandeerd. Het huidige slotenstelsel blijft gehandhaafd en er zijn binnen hetzelfde watersysteem voldoende alternatieven. Tevens zal een nieuwe grenssloot gegraven worden die aansluit op het huidige watersysteem. De activiteiten hebben geen negatief effect op de gunstige staat van instandhouding van de kleine modderkruiper. Door het nemen van specifieke maatregelen worden schadelijke effecten tot een minimum beperkt (hoofdstuk 8).

- *Verstoord de aanvrager de voortplantings- of vaste rust- en verblijfplaatsen binnen of buiten het plangebied ondanks het nemen van maatregelen?*

Ja. Door het plaatsen van een dam met duiker kunnen voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen worden verstoord. Doordat de werkzaamheden worden uitgevoerd in de periode juni t/m half februari én er extra maatregelen getroffen worden (hoofdstuk 8) om schade aan de kleine modderkruiper te beperken, worden de effecten wel tot een minimum beperkt. Daarnaast hebben de activiteiten geen negatief effect op de gunstige staat van instandhouding van de kleine modderkruiper.

Gewerkt kan worden volgende goedgekeurde "Gedragscode Flora- en faunawet voor waterschappen 2012"

7.2 Heikikker

- *Zijn er binnen het plangebied voortplantings- of vaste rust – of verblijfplaatsen van de dieren in het plangebied?*

Ja, in het plangebied zijn tijdens onderzoek van "AFO advisering en onderzoek" in 2010 op meerdere locaties binnen het plangebied individuen en eiklommen van de heikikker aangetroffen. Tijdens een veldonderzoek op 6 juni 2014 zijn meerdere individuen (zowel volwassen als larven) van de heikikker waargenomen (5.2.3).

- *Zijn er binnen het plangebied locaties met andere ecologische functies (bijv. foerageergebieden), die essentieel zijn voor de functionaliteit van voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de dieren (binnen en buiten het plangebied)?*

Ja, binnen het plangebied is essentieel functioneel habitat aanwezig waar de heikikker verblijft buiten het voortplantingsseizoen. Geschikt overwinteringshabitat bevindt zich in het oostelijk deel van het

plangebied, in de ruigere delen direct tegen het huidige Ijsselbos en in de oevers van de watergangen. In de huidige situatie is de heikikker sterk gebonden aan de smalle oeverzone van de watergangen.

- *Voorkomt de aanvrager door het nemen van maatregelen overtreding van artikel 11 Flora- en faunawet? Met andere woorden worden voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de soorten ontzien.*

Nee. Door het aanleggen van dammen met duikers zal een klein deel van de voortplantings- of vaste rust- en verblijfplaatsen worden verstoord en vernietigd. Het aanleggen van bos in het oostelijk deel kan tot versterking leiden van overwinteringshabitat.

- *Blijft de functionaliteit van de voortplantings- of vaste rust- en verblijfplaatsen gegarandeerd? Het beschadigen en vernielen wordt voorkomen door maatregelen of er zijn voldoende alternatieven.*

Ja. De functionaliteiten van de voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen blijft gegarandeerd. Wel wordt door de activiteiten (het aanleggen van enkele dammen met duiker) een klein deel van voortplantings- of vaste rust- en verblijfplaatsen aangetast. Ondanks de activiteiten blijft de grote meerderheid van het habitat voor heikikker behouden, waardoor de functionaliteit van het gebied als voortplantings- of vaste rust- en verblijfplaats als geheel niet in het geding komt. In het plangebied zal een nieuwe moeraslaagte worden gecreëerd die geschikt zal zijn als voortplantings- of vaste rust- en verblijfplaats voor de heikikker.

In het oostelijk deel van het plangebied zijn activiteiten gepland in potentieel geschikt overwinteringshabitat van de heikikker. Aan de randen van het huidige Ijsselbos zijn alternatieve locaties aanwezig voor overwintering. De activiteiten hebben geen negatief effect op de gunstige staat van instandhouding van de heikikker.

- *Verstoord de aanvrager de voortplantings- of vaste rust- en verblijfplaatsen binnen of buiten het plangebied ondanks het nemen van maatregelen?*

Ja. Door het aanleggen van enkele dammen en duikers wordt een klein deel voortplantingshabitat weggenomen. In het plangebied zal een nieuwe moeraslaagte worden gecreëerd die geschikt zal zijn als voortplantingshabitat en functioneel leefgebied voor de heikikker.

Door te werken in potentieel geschikt overwinteringshabitat van de heikikker wordt dit habitat mogelijk verstoord of vernield. Door het nemen van specifieke maatregelen worden de schadelijke effecten tot een minimum beperkt (hoofdstuk 8).

- *Leidt de verstoring alsnog tot beschadigen en vernielen van voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren?*

Ja. Door het aanleggen van enkele dammen en duikers wordt een klein deel voortplantingshabitat vernield. Door te werken in potentieel geschikt overwinteringshabitat van de heikikker wordt dit habitat mogelijk verstoord of vernield. Door het nemen van specifieke maatregelen worden de schadelijke effecten tot een minimum beperkt (hoofdstuk 8).

Doordat schadelijke effecten door verstoring en vernieling op voortplantings- of vaste rust- en verblijfplaatsen niet volledig kunnen worden voorkomen dient een ontheffing artikel 75 Flora- en faunawet te worden aangevraagd. De ontheffing dient te worden aangevraagd voor de verbodsbepalingen artikel 9, 10 en 11. Op grond van de wettelijke belangen uit de habitatrichtlijn kan de ontheffing worden aangevraagd.

7.3 Platte schijfhoren

- *Zijn er binnen het plangebied voortplantings- of vaste rust – of verblijfplaatsen van de dieren in het plangebied?*

Ja, in het plangebied zijn tijdens onderzoek van “AFO advisering en onderzoek” in 2010 op meerdere locaties binnen het plangebied platte schijfhorens aangetroffen. Tijdens een veldonderzoek op 6 juni 2014 zijn meerdere platte schijfhorens waargenomen (paragraaf 5.2.5). Gesteld mag worden dat de watergang waarin platte schijfhoren is aangetroffen voldoet aan alle benodigde functies.

- *Zijn er binnen het plangebied locaties met andere ecologische functies (bijv. foerageergebieden), die essentieel zijn voor de functionaliteit van voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de dieren (binnen en buiten het plangebied)?*

Ja. Gesteld mag worden dat de watergang waarin de platte schijfhoren zich bevindt voldoet aan alle benodigde functies (voortplantingshabitat, overwinteringslocatie, migratieroute enz.).

- *Voorkomt de aanvrager door het nemen van maatregelen overtreding van artikel 11 Flora- en faunawet? Met andere woorden worden voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de soorten ontzien.*

Nee, door het plaatsen van enkele dammen met duiker zal een klein deel van de voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van platte schijfhoren worden verstoord. Door het nemen van specifieke maatregelen worden de schadelijke effecten tot een minimum beperkt (hoofdstuk 8).

- *Blijft de functionaliteit van de voortplantings- of vaste rust- en verblijfplaatsen gegarandeerd? Het beschadigen en vernielen wordt voorkomen door maatregelen of er zijn voldoende alternatieven.*

Ja. De functionaliteiten van de voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen blijft gegarandeerd. Wel wordt door de activiteiten (het aanleggen van enkele dammen met duiker) een klein deel van voortplantings- of vaste rust- en verblijfplaatsen aangetast. De activiteiten hebben geen negatieve effecten op de gunstige staat van instandhouding van de platte schijfhoren, de watergangen behouden hun functie als voortplantings- of vaste rust- en verblijfplaats ondanks de activiteiten. Door het nemen van specifieke maatregelen worden de schadelijke effecten tot een minimum beperkt (hoofdstuk 8).

- *verstoord de aanvrager de voortplantings- of vaste rust- en verblijfplaatsen binnen of buiten het plangebied ondanks het nemen van maatregelen?*

Ja. Door het plaatsen van enkele dammen met duiker kunnen voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van platte schijfhoren worden verstoord. Door het nemen van specifieke maatregelen worden de schadelijke effecten tot een minimum beperkt (hoofdstuk 8).

- *Leidt de verstoring alsnog tot beschadigen en vernielen van voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren?*

Ja. Door het plaatsen van enkele dammen met duiker kunnen voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van platte schijfhoren worden verstoord. Door het nemen van specifieke maatregelen worden de schadelijke effecten tot een minimum beperkt (hoofdstuk 8).

Doordat schadelijke effecten door verstoring en vernieling op voortplantings- of vaste rust- en verblijfplaatsen niet volledig kunnen worden voorkomen dient een ontheffing artikel 75 Flora- en faunawet te worden aangevraagd. De ontheffing dient te worden aangevraagd voor de verbodsbepalingen artikel 9, 10, 11 en 13. Op grond van de wettelijke belangen uit de habitatrichtlijn kan de ontheffing worden aangevraagd.

7.4 Algemene vogels

In en grenzend aan het plangebied is broedhabitat aangetroffen voor algemene vogelsoorten waarvan de nesten alleen beschermd zijn zodra in gebruik. Deze vogelnesten bevinden zich op het water en tussen het riet en vallen alleen tijdens het broedseizoen onder de bescherming van de Flora- en faunawet. De activiteiten kunnen schadelijke effecten hebben (verstoring, vernietiging) op in gebruik zijnde voortplantingsplaatsen van deze vogelsoorten. Door het treffen van mitigerende maatregelen (hoofdstuk 8) wordt voorkomen dat tijdens de werkzaamheden deze en andere algemene vogels tot broeden komen binnen en direct grenzend het plangebied.

7.5 *Samenvatting effectbeoordeling en toetsing*

De effectbeoordeling samengevat:

- Door rekening te houden met de heikikker binnen de inrichting en de kwetsbare periode treden er geen blijvende schadelijke effecten op. Wel leiden de werkzaamheden ertoe dat op enkele plekken de voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen in het plangebied worden vernield. Hiervoor dient ontheffing aangevraagd te worden;
- Door het werken met de “Gedragscode Flora- en faunawet voor waterschappen 2012” worden specifieke maatregelen getroffen en wordt rekening gehouden met de kwetsbare periode waardoor schadelijke effecten op voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van kleine modderkruiper tot een minimum wordt beperkt;
- Door het treffen van specifieke maatregelen en door rekening te houden met de kwetsbare periode worden schadelijke effecten op voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van platte schijfhoren tot een minimum beperkt. Wel leiden de werkzaamheden ertoe dat op enkele plekken de voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen in het plangebied worden vernield. Hiervoor dient ontheffing aangevraagd te worden;;
- Door het treffen van mitigerende maatregelen wordt voorkomen dat tijdens de werkzaamheden algemene vogels tot broeden komen binnen en direct grenzend het plangebied.
- Door het treffen van maatregelen (in het kader van de zorgplicht) wordt voorkomen dat algemene soorten (zogenaamde Tabel 1-soorten) tijdens de werkzaamheden worden verstoord en gedood.

Tijdens uw werkzaamheden moet u rekening houden met het broedseizoen van vogels. De Flora- en faunawet kent geen standaardperiode voor het broedseizoen. Het gaat erom of er een broedgeval is. Verblijfplaatsen van

vogels die hun verblijfplaats het hele jaar gebruiken, zijn jaarrond beschermd. Slechts een beperkt aantal soorten bewoont het nest permanent of keert elk jaar terug naar hetzelfde nest. De meeste vogels maken elk broedseizoen een nieuw nest of zijn in staat om een nieuw nest te maken. Deze vogelnesten voor eenmalig gebruik vallen alleen tijdens het broedseizoen onder de bescherming van artikel 11 van de Flora- en faunawet. U heeft voor deze soorten geen ontheffing nodig voor werkzaamheden buiten het broedseizoen. En ook niet als u maatregelen treft die voorkomen dat deze soorten zich op de bouwplaats vestigen tijdens het broedseizoen. U mag dus buiten het broedseizoen nesten verplaatsen of verwijderen, maar daar zijn uitzonderingen op.

8 Maatregelen

8.1 *Maatregelen voorafgaand aan de werkzaamheden*

8.1.1 Heikikker

- Voorafgaand aan de werkzaamheden dienen de oevers van de watergangen waar werkzaamheden worden verricht vrij te zijn van beplanting.
- De percelen met ruigere vegetatie in het oostelijk deel van het plangebied dienen vrij te zijn van beplanting (en te worden gehouden) in de periode half oktober tot en met februari.
- Het plangebied wordt gemaaid onder toezicht van een ecooloog. Hierbij wordt voor de maaier uitgelopen en worden minder mobiele soorten weggevangen en overgezet naar geschikt habitat in de directe omgeving.

8.1.2 Algemene broedvogels

Werkzaamheden zijn mogelijk indien géén verstoring plaatsvindt op broedende vogels.

- Voorafgaand aan het vogelbroedseizoen (15 maart) kan de werklocatie ongeschikt gemaakt worden voor broedende weidevogels door het plaatsen van stokken met lange bouwlinten (16 stuks per hectare). Tijdens het plaatsen van linten wordt tevens het terrein afgezocht naar nesten van de vroeg broedende kievit;
- De terreininspectie vindt maximaal één week voor aanvang van de werkzaamheden plaats;
- Mocht er een luwte-periode optreden van meer dan één week, dan zal alsnog een terreininspectie plaatsvinden voordat de werkzaamheden weer gaan plaatsvinden;
- Als blijkt dat in het deelgebied waar de werkzaamheden gepland worden geen broedende vogels of nesten aanwezig zijn, kunnen tijdens het broedseizoen in dit deelgebied wel werkzaamheden worden uitgevoerd.

8.2 Maatregelen tijdens de werkzaamheden

8.2.1 Algemene broedvogels

- Gedurende het (weide)vogelbroedseizoen (15 maart tot en met 15 juli) zijn werkzaamheden alleen mogelijk na regelmatige inspectie van het werkgebied op aanwezige nesten en markering van de gevonden nesten. Eén keer per week wordt het werkkerrein gecheckt op broedende vogels. De nesten worden in het terrein duidelijk gemarkeerd door middel van een stok en tevens vastgelegd op een kaart. Deze kaart wordt zichtbaar opgehangen voor bij de werkzaamheden betrokken personeel.
- De waarnemingen worden opgenomen in een logboek en per omgaande gemaild aan de opdrachtgever;
- De veldinspecties voor weidevogels worden uitgevoerd door betrokken werknemers die de vaardigheid bezitten om de aanwezigheid van vogelnesten in het veld kunnen herkennen (vaardigheid: vogelbeheer) of een door de opdrachtgever ingehuurd ter zake kundige (ecologische begeleider);
- De gemarkeerde nestlocaties en de te nemen voorzorgsmaatregelen worden met de bij de uitvoering betrokken personen periodiek besproken;
- In de buurt van de nesten mogen geen versturende werkzaamheden plaatsvinden. De stokken dienen op voldoende afstand van de nesten geplaatst te worden (ca. 3 meter);

8.2.2 Kleine modderkruiper

- De gronddammen worden geplaatst in de periode 15 juli tot en met oktober, buiten de voortplantingsperiode en buiten de overwinteringsperiode waarin kleine modderkruipers niet in staat zijn te vluchten. Op locaties waar een dam gepland is dient de bagger met een kraan uitgegraven te worden. De vrijgekomen bagger wordt een aantal meters naast de werklocatie in het water gezet.
- De luchttemperatuur moet ten tijde van de werkzaamheden boven het vriespunt liggen en er mag geen ijs aanwezig zijn in de watergang. De watertemperatuur moet beneden de 25 graden Celsius liggen.

8.2.3 Platte schijfhoren

- Op locaties waar een dam gepland is dient de bagger met een kraan uitgegraven te worden. De vrijgekomen bagger wordt een aantal meters naast de werklocatie in het water gezet.
- Werkzaamheden op locaties waar platte schijfhoren voor komt, of wordt verwacht, vinden plaats na 1 oktober.
- De luchttemperatuur moet ten tijde van de werkzaamheden boven het vriespunt liggen en er mag geen ijs aanwezig zijn in de watergang. De watertemperatuur moet beneden de 25 graden Celsius liggen.

8.2.4 Heikikker

- De aanleg van het rietmoerasgebied wordt met voorkeur uitgevoerd in de periode 15 juli tot 1 oktober. Buiten de voortplantingsperiode en winterrust van de heikikker.
- De luchttemperatuur moet ten tijde van de werkzaamheden boven het vriespunt liggen en er mag geen ijs aanwezig zijn in de watergang. De watertemperatuur moet beneden de 25 graden Celsius liggen.

8.2.5 Overig

- Indien na inspectie of tijdens de uitvoering van de werkzaamheden (nieuwe) beschermde soorten of groei- en verblijfplaatsen worden aangetroffen wordt dit direct aan de opdrachtgever gemeld en worden de werkzaamheden mogelijk uitgesteld tot het moment dat de betreffende soort het werkgebied heeft verlaten of naar het oordeel van een ter zake kundige op een zorgvuldige wijze uitgevoerd.
- In overleg met de opdrachtgever wordt beoordeeld of de betreffende soorten ook daadwerkelijk schade kunnen ondervinden, welke maatregelen worden genomen om schade te voorkomen, danwel extra mitigerende maatregelen noodzakelijk zijn om de werkzaamheden te kunnen voortzetten.
- Op het werkterrein wordt voorkomen dat er (tijdelijke) grond- en/of zanddepots en takkenbossen en plassen ontstaan die als resp. voortplantingsbiotoop van amfibieën (o.a. rugstreeppad) en vogels (o.a. oeverwaluw) zouden kunnen functioneren.
- Indien niet voorkomen kan worden dat grond- en/of zanddepots meer dan 4 weken blijven liggen, dienen deze grond- en/of zanddepots direct na afwerking afgedekt te worden met landbouwplastic of een goed afsluitend zeildoek.

8.3 Aanvullend advies maatregelen na de werkzaamheden

- De sloten worden gefaseerd geschoond waarbij minimaal 25% van de watervegetatie behouden blijft ten behoeve van de platte schijfhoren.
- Het beheer van de natuurvriendelijke oever wordt zo uitgevoerd dat er bij grote voorkeur een hogere moerasvegetatie tot ontwikkeling komt. Een zeer dichte rietvegetatie of monotone beplanting van bijvoorbeeld liesgras kan voor de heikikker nadelig zijn;
- Het beheer van de schouwpaden wordt gefaseerd uitgevoerd om ten alle tijden voldoende habitat voor de heikikker te behouden;
- De schouwpaden dienen ten alle tijden vrij te zijn van houtige beplanting.

9 Parafenblad

9.1 *Controle*

Bij start van het project dient een startoverleg of een toolbox-meeting te worden uitgevoerd, waarbij het ecologisch werkprotocol aan de orde komt. Het is van belang dat overtuigend kan worden laten gezien dat gewerkt wordt volgens het protocol en dat alle voorzorgsmaatregelen zijn genomen. De volgende documenten dienen daarom beschikbaar te zijn in de werkket:

- De rapportage van het flora- en faunaonderzoek, waaruit blijkt dat onderzoek is gepleegd naar het voorkomen van wettelijk beschermde soorten.
- Een kaart met de verspreiding van de beschermde soorten over het plangebied.
- Een exemplaar van het ecologisch werkprotocol.
- Een ondertekend bewijs van de deelname aan het startoverleg van het project en/of een toolbox meeting over het protocol.
- Verslaglegging per uitgevoerde ecologische werkbegeleiding in notitievorm.

NB: In het geval van controles adviseren wij altijd te vragen naar de legitimatie van de controleur en diens gegevens te noteren.

9.2 *Parafenblad*

Door het invullen van dit parafenblad onderschrijven de uitvoerende partijen, in samenspraak met de betrokken ecologisch deskundige en initiatiefnemer, dat de voorgenomen werkzaamheden plaats hebben op een ecologisch verantwoorde wijze conform beschreven in dit ecologisch werkprotocol. Dit parafenblad dient bij voorkeur tijdens de startbijeenkomst te worden ingevuld. De startbijeenkomst kan ook 's ochtends voor aanvang van de werkzaamheden in het veld plaatshebben.

Gemachtigde (hoofd) aannemer / werknemer

Datum:

Naam:

Functie:

Handtekening:

Ecologisch deskundige

Datum:

Naam:

Functie:

Handtekening:

10 Conclusies

In opdracht van Dienst Landelijk Gebied (optredend i.o.v. de Provincie Utrecht) heeft Ecoresult een ecologisch werkprotocol opgesteld voor het plangebied genaamd IJsselbos-west, IJsselstein. Dit werkprotocol is opgesteld voor heikikker, kleine modderkruiper, platte schijfhoren en algemene vogels. Aanleiding voor het opstellen van een ecologisch werkprotocol is de uitbreiding van het reeds bestaande IJsselbos in westelijke richting. Hierbij zal het plangebied volledig heringericht worden. Deze activiteiten kunnen schadelijke effecten hebben op in het plangebied aanwezige kleine modderkruiper, platte schijfhoren, heikikker en algemene broedvogels.

Op 6 juni 2014 is door L. Boon en B. Verhoeven (ecologen bij Ecoresult) een verkennend veldonderzoek uitgevoerd (hoofdstuk 5). Dit veldonderzoek richtte zich op de potenties voor alle soortgroepen. Deze onderzoeksresultaten aangevuld met bronnenonderzoek vormen het vertrekpunt voor dit ecologisch werkprotocol.

In het plangebied zijn voortplantingsplaatsen en vaste rust- en verblijfplaatsen voor heikikker, kleine modderkruiper en platte schijfhoren aangetroffen. Eveneens is er broedhabitat voor algemene vogels gebonden aan water, oevers en riet, aangetroffen.

Door rekening te houden met de aangetroffen beschermde soorten binnen de inrichting en de kwetsbare periode treden er geen blijvende schadelijke effecten op. Wel lijden de werkzaamheden ertoe dat een deel van de voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen in het plangebied tijdelijk minder geschikt kunnen zijn. Voor kleine modderkruiper zal met een gedragscode gewerkt gaan worden. Voor de tabel 3 soorten heikikker en platte schijfhoren is dit niet mogelijk en dient ontheffing aangevraagd te worden. Tijdens het broedseizoen dient rekening gehouden te worden met broedende vogels. Door het treffen van specifieke maatregelen worden de schadelijke effecten tot een minimum beperkt. Deze maatregelen zijn op hoofdlijn (zie verder hoofdstuk 8):

- Het rietmoeras wordt aangelegd in de periode 15 juli tot 1 oktober. Buiten de voortplantingsperiode en winterrust van de heikikker.
- Voorafgaand aan de werkzaamheden dienen de oevers van de watergangen waar werkzaamheden worden verricht vrij te zijn van beplanting.

- De percelen met ruigere vegetatie in het oostelijk deel van het plangebied dienen vrij te zijn van beplanting (en te worden gehouden) in de periode half oktober tot en met februari.
- Het plangebied wordt gemaaid onder toezicht van een ecooloog. Hierbij wordt voor de maaier uitgelopen en worden minder mobiele soorten weggevangen en overgezet naar geschikt habitat in de directe omgeving.
- Voorafgaand aan het vogelbroedseizoen (15 maart) kan de werklocatie ongeschikt gemaakt worden voor broedende weidevogels door het plaatsen van stokken met lange bouwlinten (16 stuks per hectare). Tijdens het plaatsen van linten wordt tevens het terrein afgezocht naar nesten van de vroeg broedende kievit
- Gedurende het (weide)vogelbroedseizoen (15 maart tot en met 15 juli) zijn werkzaamheden alleen mogelijk na regelmatige inspectie van het werkgebied op aanwezige nesten en markering van de gevonden nesten. Één keer per week wordt het werkterrein gecheckt op broedende vogels. De nesten worden in het terrein duidelijk gemarkeerd door middel van een stok en tevens vastgelegd op een kaart. Deze kaart wordt zichtbaar opgehangen voor bij de werkzaamheden betrokken personeel.
- Werkzaamheden op locaties waar platte schijfhoren voor komt, of wordt verwacht, vinden plaats na 1 oktober.
- Op locaties waar een dam gepland is dient de bagger met een kraan uitgegraven te worden. De vrijgekomen bagger wordt een aantal meters naast de werklocatie in het water gezet.

Doordat tijdelijke schadelijke effecten door verstoring en op voortplantings- en vaste rust- en verblijfplaatsen niet volledig kunnen worden voorkomen dient een ontheffing artikel 75 Flora-en-faunawet te worden aangevraagd. De ontheffing dient te worden aangevraagd voor heikikker en platte schijfhoren voor de verbodsbepalingen artikel 9, 10, 11 en/of 13. Op grond van de wettelijke belangen uit de Habitatrichtlijn kan de ontheffing worden aangevraagd.

11 Geraadpleegde bronnen

11.1 Literatuur

Swaan. A.H., 2010. *Inventarisatie Ff-wet beschermde natuurwaarden; "Groengebied Hollandse IJssel"*. AFO advisering & Flora- en faunaonderzoek, Egmond.

Ministerie van ELI, 2011. *Soortenstandaard heikikker (Rana arvalis)*. Dienst regelingen.

Eekelen. R. van. *et.al* 2007. *Soortbeschermingsplan heikikker; met sprongen vooruit in Noord-Brabant*. Bureau Waardenburg bv., Culemborg.

Unie van waterschappen, 2012. *Gedragscode Flora- en faunawet voor waterschappen*. Unie van waterschappen. Den haag

11.2 Internet

Soortenstandaards

<http://www.hetInvloket.nl/onderwerpen/vergunning-en-ontheffing/dossiers/dossier/flora-en-faunawet-ruimtelijke-ingrepen/soortenstandaards>

Stappenplannen

<http://www.hetInvloket.nl/onderwerpen/vergunning-en-ontheffing/dossiers/dossier/flora-en-faunawet-ruimtelijke-ingrepen/informatie-voor-ecologisch-adviseurs/hoe-beoordelen-wij-uw-aanvraag>

Aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen Flora- en faunawet

http://www.vogelsendewet.nl/download/aangepaste_beoordelig_ruimtelijke_ingrepen_FF-wet.pdf

Waarneming.nl

<http://waarneming.nl/index.php>

Handleiding biodiversiteit

http://www.handleidingbiodiversiteitbrabant.nl/?page_id=659

Natuurkalender

Bijlage 1 Toelichting Flora- en faunawet

Bron: <http://www.hetInvloket.nl>

Soortenbescherming door Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet is gemaakt om planten- en diersoorten die vrij in het wild leven te beschermen. Ongeveer 500 van de 36.000 soorten die in Nederland voorkomen vallen onder de bescherming van deze wet. Om deze kwetsbare soorten te beschermen bevat de Flora- en faunawet een aantal verbodsbepalingen. Onder bepaalde voorwaarden mogen de activiteiten wel doorgaan. U heeft dan een ontheffing of vrijstelling nodig.

Voor wie

De Flora- en faunawet geldt voor iedereen in Nederland.

Wat is verboden

Gaat u bouwen, slopen, dempen, saneren, aanleggen of andere activiteiten voor ruimtelijke ontwikkeling uitvoeren? Dan moet u zich eerst afvragen of er beschermde inheemse soorten aanwezig zijn. Dan is de kans groot dat u te maken krijgt met onderstaande verboden. Het is verboden:

Beschermde inheemse plantensoorten:

- te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te onwortelen of op enig andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.

Beschermde inheemse diersoorten:

- te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.
- opzettelijk te verontrusten.

Van beschermde inheemse diersoorten:

- de nesten, hollen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.
- de eieren te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Welke soorten zijn beschermd

Er is veel informatie over soorten beschikbaar op internet. Hieronder staat een opsomming van informatie die u nodig heeft. U bepaalt zelf of u wel of niet met een beschermde soort te maken heeft.

- Soortendatabase
In deze database staat informatie over soorten die in Nederland in het wild voorkomen en op welke manier ze worden beschermd.
- Soortenregister
Deze database geeft inhoudelijke informatie over Nederlandse planten- en diersoorten. Bij elke soort staat een uitgebreide beschrijving van onder meer verspreiding, biotoop en levenswijze.
- Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF)
In deze databank vindt u informatie over waar Nederlandse planten- en diersoorten voorkomen. Deze is beschikbaar voor bedrijven en overheden. U kunt zich hiervoor aanmelden op de website van de Gegevensautoriteit natuur.

Zorgplicht flora en fauna

In de Flora- en faunawet is een zorgplicht opgenomen. Deze zorgplicht houdt in dat u nadelige gevolgen voor flora en fauna zoveel mogelijk moet voorkomen. De zorgplicht geldt voor iedereen en voor alle planten en dieren, beschermd of niet. Bij beschermde planten of dieren geldt de zorgplicht ook als er een ontheffing of vrijstelling is verleend.

Wet- en regelgeving

Om de in het wild levende planten- en diersoorten te beschermen is de Flora en faunawet gemaakt. In de wet zijn een aantal verboden opgenomen. Van deze verboden kan alleen onder voorwaarden worden afgeweken. Hiervoor is vrijstelling of ontheffing mogelijk. Het verschilt wel per activiteit, verbodsbepaling of soort.

Verschil vrijstelling en ontheffing

Een vrijstelling is een uitzondering op een verbod. Deze geldt voor iedereen die aan de voorwaarden van de vrijstelling voldoet. Een ontheffing is een besluit waarbij in een individueel concreet geval een uitzondering op een wettelijk verbod wordt gemaakt.

Kaderwet

De Flora- en faunawet is een 'kaderwet'. In de wet staan alleen algemene principes en

verantwoordelijkheden. De details zijn geregeld in een groot aantal algemene maatregelen van bestuur en ministeriële regelingen. Sommige bepalingen uit de Flora- en faunawet komen voort uit afspraken over biodiversiteit die op internationaal en Europees niveau zijn gemaakt. Zoals:

- Vogelrichtlijn > Europese richtlijn voor het behoud van de vogelstand.
- Habitatrichtlijn > Europese richtlijn voor de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna.

De bepalingen over soortenbescherming die in deze richtlijnen staan, zijn opgenomen in de Flora- en faunawet. Ook bepalingen van het CITES-verdrag staan in de Flora- en faunawet. Voor meer informatie hierover gaat u naar CITES.

Waar vindt u de wet- en regelgeving

Alle wet- en regelgeving rond de Flora- en faunawet is te vinden op Overheid.nl. Bij 'Wettechnische informatie' vindt u ook alle actuele informatie over afgeleide regelgeving en wijzigingen van de Flora- en faunawet.

Tabellen soorten Flora- en faunawet

In 3 tabellen staan alle beschermde soorten van de Flora- en faunawet (Ffwet). De tabellen zijn aan de ene kant aan de orde bij ontheffingverlening voor artikel 75 en aan de andere kant bij vrijstellingen in het kader van het Besluit houdende wijziging van een aantal algemene maatregelen van bestuur in verband met wijziging van artikel 75 van de Flora- en faunawet en enkele andere wijzigingen (AMvB artikel 75).

Vogelsoorten zijn in deze tabellen niet apart opgenomen, omdat het een erg lange lijst is. Alle vogelsoorten in Nederland zijn beschermd (behalve exoten). In de toelichting bij de tabellen staat aangegeven welk regime toepasselijk is voor vogelsoorten.

Toelichting tabel 1

- Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkelingen, geldt een vrijstelling voor de soorten in tabel 1 voor artikel 8 t/m 12 van de Ffwet. Aan deze vrijstelling zijn geen aanvullende eisen gesteld. Voor deze activiteiten hoeft geen ontheffing aangevraagd worden.
- Voor andere activiteiten dan hierboven genoemd is voor de soorten in tabel 1 een ontheffing nodig. Een ontheffingaanvraag voor deze soorten wordt getoetst aan het criterium 'doet geen

afbreuk aan gunstige staat van instandhouding van de soort' (zgn. lichte toets).

Toelichting tabel 2

- Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkelingen, geldt een vrijstelling voor de soorten in tabel 2 voor artikel 8 t/m 12 van de Ffwet, mits activiteiten worden uitgevoerd op basis van een door de minister van LNV goedgekeurde gedragscode. Hetzelfde geldt voor alle vogelsoorten. Een ode moet door een sector of ondernemer zelf opgesteld worden en ingediend voor goedkeuring.
- Voor andere activiteiten dan hierboven genoemd is voor de soorten in tabel 2 een ontheffing nodig. Een ontheffingaanvraag voor deze soorten wordt getoetst aan het criterium 'doet geen afbreuk aan gunstige staat van instandhouding van de soort'. Dit is niet van toepassing op alle vogelsoorten (zie toelichting tabel 3)

Toelichting tabel 3

- Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik, geldt een vrijstelling voor de soorten in tabel 3 voor artikel 8 t/m 12 van de Ffwet, mits activiteiten worden uitgevoerd op basis van een door de minister van LNV goedgekeurde gedragscode. Deze vrijstelling is enigszins beperkt; voor activiteiten die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud in de landbouw en bosbouw en bestendig gebruik geldt geen vrijstelling voor artikel 10 van de Ffwet. Ook niet op basis van een gedragscode. Een gedragscode moet door een sector of ondernemer zelf opgesteld worden en ingediend voor goedkeuring.
- Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als ruimtelijke ontwikkeling, geldt voor soorten in tabel 3 geen vrijstelling. Ook niet op basis van een gedragscode. Hiervoor is een ontheffing nodig.
- Voor activiteiten in het kader van bestendig beheer en onderhoud in de landbouw en bosbouw en bestendig gebruik en voor activiteiten in het kader van ruimtelijke ontwikkeling is het niet mogelijk voor artikel 10 voor de soorten in tabel 3 een ontheffing te krijgen.
- Voor andere activiteiten dan hierboven genoemd is voor de soorten in tabel 3 een ontheffing nodig.
- Een ontheffingaanvraag voor de soorten van tabel 3 wordt getoetst aan drie criteria: 1) er is sprake van een in of bij de wet genoemd belang¹, 2) er is geen alternatief, 3) doet geen afbreuk aan gunstige staat van instandhouding van de soort. Deze drie criteria vormen de zgn.

uitgebreide toets. De drie criteria staan naast elkaar en niet na elkaar (aan alle drie moet voldaan zijn).

- De uitgebreide toets voor ontheffingverlening geldt ook voor alle vogelsoorten.

Bijlage 2 Foto impressie plangebied

Foto boven: platte schijfhoren. Foto onder: heikikker.

Bijlage 3 Waarnemingen veldonderzoek Ecoresult 6 juni 2014

Wetenschappelijke naam	Naam	Aantal	Lon	Lat	Tabel
Accipiter gentilis	Havik	2	5,0337135606	52,0435954119	3 (vogels)
Passer montanus	Ringmus	1	5,034221923	52,0428807289	3 (vogels)
Sylvia communis	Grasmus	1	5,0335779414	52,0421841927	3 (vogels)
Anas strepera	Krakeend	4	5,0338872336	52,0438358468	3 (vogels)
Buteo buteo	Buizerd	1	5,0349682476	52,0436318312	3 (vogels)
Muscicapa striata	Grauwe Vliegenvanger	2	5,0354680605	52,0430045296	3 (vogels)
Tringa totanus	Tureluur	1	5,0310869236	52,0438053366	3 (vogels)
Cuculus canorus	Koekoek	1	5,0304754637	52,0432982734	3 (vogels)
Cobitis taenia	Kleine modderkruiper	1	5,0313975569	52,0440899442	2
Lepus europaeus	Haas	1	5,0310869236	52,0438053366	1
Lepus europaeus	Haas	1	5,0283495616	52,0441156766	1
Anisus vorticulus	Platte schijfhoren	4	5,033762008	52,0436424762	3
Anisus vorticulus	Platte schijfhoren	1	5,0340222661	52,0426943992	3
Anisus vorticulus	Platte schijfhoren	1	5,0338729005	52,0438396186	3
Pelophylax kl. esculentus	Bastaardkikker	1	5,0324836839	52,0435172506	1
Rana arvalis	Heikikker	1	5,0339044165	52,0425683773	3
Rana arvalis	Heikikker	2	5,0339071825	52,0425582771	3
Rana arvalis	Heikikker	1	5,0342847873	52,0443041437	3
Pelophylax kl. esculentus	Bastaardkikker	1	5,0354633667	52,0454250137	1
Rana arvalis	Heikikker	1	5,0364383496	52,0449750731	3
Rana arvalis	Heikikker	1	5,0361293927	52,0447044215	3
Pelophylax kl. esculentus	Bastaardkikker	1	5,0360433105	52,0445653657	1
Pelophylax kl. esculentus	Bastaardkikker	1	5,0299784169	52,0434778557	1